16 ഷോഡശഃ സർഗഃ

ശ്രീരാമ ഉവാച .

ദോഷൈർ-ജർജ-രതാം(യ്) യാതി, സഥ്-കാര്യാ-ദാര്യ-സേവ-നാത് .
വാതാ+ന്തഃ(ഫ്)പി+ച്ഛല-വവ+ച്ചേത+ശ്ചലതി ച+ഞ്ചലം .. 16.1..

ഇത+ശ്ചേതശ്ച സു+വ്യഗ്രം വ്യർഥ-മേവാഭി-ധാവതി
ദൂരാദ്-ദൂരതരം(ൻ) ദീനം(ങ്) ഗ്രാമേ കൗലേ-യകോ യഥാ .. 16.2..

ന+പ്രാപ്നോതി+ക്വചിഥ്-കിഞ്ചിത്*പ്രാപ്തൈ-രപി മഹാ-ധനൈഃ .
നാന്തഃ(സ്) സമ്പൂർണതാ-മേതി കര+ണ്ഡക ഇവാംബുഭിഃ .. 16.3..

നിത്യ-മേവ മുനേ ശൂന്യം(ങ്) കദാ-ശാവാ-ഗുരാ-വൃതം .
ന മനോ നിർവൃതിം(യ്)യാതി മൃഗോ യൂഥാ+ദിവ+ച്യുതഃ .. 16.4..

തരംഗ-തരലാം വൃത്തിം(ൻ) ദധ-ദാലൂന-ശീർണതാം .
പരി+ത്യ+ജ്യ+ക്ഷണാ-മപി ഹൃദയേ യാതി ന+സ്ഥിതിം .. 16.5..

മനോ+ശ്ചനന-വിക്ഷുബ്ധം(ൻ) ദിശോ ദശ വിധാവതി .
മ+ന്ദരാ-ഹനനോ+ദ്ധൂതം(ങ്)ക്ഷീരാർണവ-പയോ യഥാ .. 16.6..

ക+ല്ലോല-കലിതാ-വർതം മായാ-മകര-മാലിതം .
നനി-രോദ്ധും സമർഥോ്സ്മി മനോ-മയ-മഹാർണവം .. 16.7..

ഭോഗ-ദൂർവാ+ങ്കുരാ-കാങ്ക്ഷീ+ശ്വ+ഭ്ര-പാതമ-ചിന്തയൻ .
മനോ-ഹരിണകോ+ബ്രഹ്മ+ന്ദൂരം വിപരി-ധാവതി .. 16.8..

ന കദാചന മേ ചേതഃ(സ്)സ്വാമാ-ലൂന-വിശിർണതാം .
ത്യജ+ത്യാകു-ലയാ വൃ+ത്ത്യാ ച+ഞ്ചല+ത്വ-മിവാർണവഃ .. 16.9..

ചേത+ശ്ച+ഞ്ചലയാ വൃ+ത്ത്യാ ചി+ന്താ-നിചയ-ച+ഞ്ചുരം .
ധൃതിം ബധ്നാതി നൈകത്ര പ+ഞ്ജരേ കേസരീ യഥാ .. 16.10..

മനോ മോഹ-രഥാരൂഢം ശരീരാഥ്-സമതാ-സുഖം .
ഹര+ത്യപ-ഹതോ+ദ്വേഗം ഹംസഃ(ഹ)+ക്ഷീര-മിവാം-ഭസഃ .. 16.11..

അന+ല്പ-ക+ല്പനാ-ത+ല്പേ വിലീനാ+ശ്ചിത്ത-വൃ+ത്തയഃ .
മുനീ+ന്ദ്രന+പ്രബു+ധ്യന്തേ തേന ത+പ്യോ്ഹ-മാകുലഃ .. 16.12..

ക്രോഡീ-കൃത-ദൃഢ+ഗ്രന്ഥി-തൃഷ്ണാ-സൂത്രേ+സ്ഥിതാ+ത്മനാ .
വിഹഗോ ജാലകേ-നേവ+ബ്രഹ്മൻ-ബദ്ധോ്സ്മി ചേതസാ .. 15.13..

സ+ന്തതാ-മർഷ-ധൂമേന ചിന്താ+ജ്വാലാ-കുലേ-ന ച .
വ+ഹ്നി-നേവ തൃണം ശുഷ്കം മുനേ ദഗ്ധോ്ഽ+സ്മി ചേതസാ .. 16.14..

ക്രൂരേണ ജഡതാം(യ്)യാതസ്-
തൃഷ്ണാ-ഭാ+ര്യാനു-ഗാമിനാ .
ശവം(ങ്)കൗലേയ-കേനേവ+
ബ്രഹ്മൻ-ഭുക്തോ്ഽ+സ്മി ചേതസാ .. 16.15..

തരംഗ-തരലാസ്-ഫാല,വൃ+ത്തിനാ ജഡ-രൂപിണാ .
തട-വൃ+ക്ഷ ഇവൗ-ഘേന+ബ്രഹ്മ+ന്നീതോ്ഽ+സ്മി ചേതസാ .. 16.16..

അവാ+ന്തര-നിപാ-തായ ശൂ+ന്യേ വാ+ഭ്രമ-ണായ ച .
തൃണം(ൻ) ദ+ണ്ഡ-നിലേ-നേവ ദൂരേ നീതോ്ഽ+സ്മി ചേതസാ .. 16.17..

സംസാര-ജലധേ-രസ്മാ+
ന്നിത്യ-മു+ത്ത-രണോ+ന്മുഖഃ .
സേതു-നേവ പയഃ(ഫ്)പൂരോ
രോധിതോ്ഽ+സ്മി കുചേ-തസാ .. 16.18..

പാതാലാദ്-ഗച്ഛതാം പൃ+ഥ്വീം
പൃഥ്വ്യാഃ(ഫ്) പാതാല-ഗാമിനാ .
കൂപ-കാഷ്ഠം(ങ്) കുദാമ്-നേവ
വേഷ്ടിതോ്ഽ+സ്മി കുചേ-തസാ .. ~~169~~.. 16.19

മി(ഥ്)ഥ്യൈവ+സ്ഫാര-രൂപേണ വിചാരാ+ദ്വിശ-രാരുണാ .
ബാലോ വേതാല-കേനേവ ഗൃഹീതോ്ഽസ്മി കുചേ-തസാ .. 16.20..

വ+ഹ്നേ-രുഷ്ണ-തരഃ(ശ്) ശൈലാ-ദപി കഷ്ട-തര+ക്രമഃ .
വ+ജ്രാ-ദപി ദൃഢോ+ബ്രഹ്മ+ന്ദുർനി+ഗ്രഹ-മനോ+ഗ്രഹഃ ..16.21..

ചേതഃ(ഫ്)പതതി കാ+ര്യേഷു വിഹഗഃ(സ്)സ്വാമിഷേ+ഷ്വിവ .
ക്ഷണേന വിരതിം(യ്) യാതി ബാലഃ(ഖ്) ക്രീഡന-കാദിവ .. 16.22..

ജഡ+പ്രകൃതി-രാലോലോ വിതതാ-വർത-വൃ+ത്തിമാൻ .
മനോ്ഽബ്ധി-രഹിത+വ്യാലോ ദൂരം(ൻ)നയതി താത മാം .. 16.23..

അ+പ്യബ്ധി-പാനാ+ന്മഹതഃ(സ്) സുമേരൂ+ന്മൂലനാ-ദപി .
അപി വ+(ഹ്നിഅ)ശ-നാഥ്സാധോ വിഷമശ്-ചിത്ത-നി+ഗ്രഹഃ .. 16.24..

ചിത്തം മാരണ-മർഥാനാം(ൻ) തസ്മിൻഥ്.സതി ജഗ+ത്ത്രയം .
തസ്മിൻക്ഷീണേ ജഗഥ്+ക്ഷീണം(ൻ)

തച്ചി-കിഥ്സ്യം പ്രയ+ത്നതഃ .. 16.25..

ചിതാദി-മാനി സുഖ-ദുഃഖ-ശതാനി നൂന-
മ+ഭ്യാ-ഗതാ+ന്യഗ-വരാ-ദിവ കാന-നാനി .
തസ്മി+ന്വിവേക-വശസ്-തനുതാം പ്രയാതേ
മ+ന്യേ മുനേ നിപുണ-മേവ ഗല+ന്തി താനി .. 16.26..

സകല-ഗുണജ-യാശാ യത്ര ബദ്ധാ മഹദ്ഭി+
സ്തമരി-മിഹ വിജേതും(ഞ്) ചി+ത്ത-മ+ഭ്യു+ത്ഥിതോ ഽഹം .
വിഗത-രതിത-യാന്തർ-നാഭി-ന+ന്ദാമി ല+ക്ഷ്മീം
ജഡ-മലിന-വിലാസാം മേഘ-ലേഖാ-മിവേന്ദുഃ .. 16.27..

ഇ+ത്യാർഷേ ശ്രീമ+ദ്വാസിഷ്ഠ-മഹാ-രാമായണേ വാല്മീ-കീയേ
വൈരാഗ്യ+പ്രകരണേ വൈരാഗ്യ-ചിത്ത-ദൗരാ+ത്ത്യം നാമ ഷോഡശഃ
സർഗഃ .. 16..
ഓം
****
CHECKED BY GURU P.R.IYER
5.8.23